

ARENGUSEIRE
KESKUS

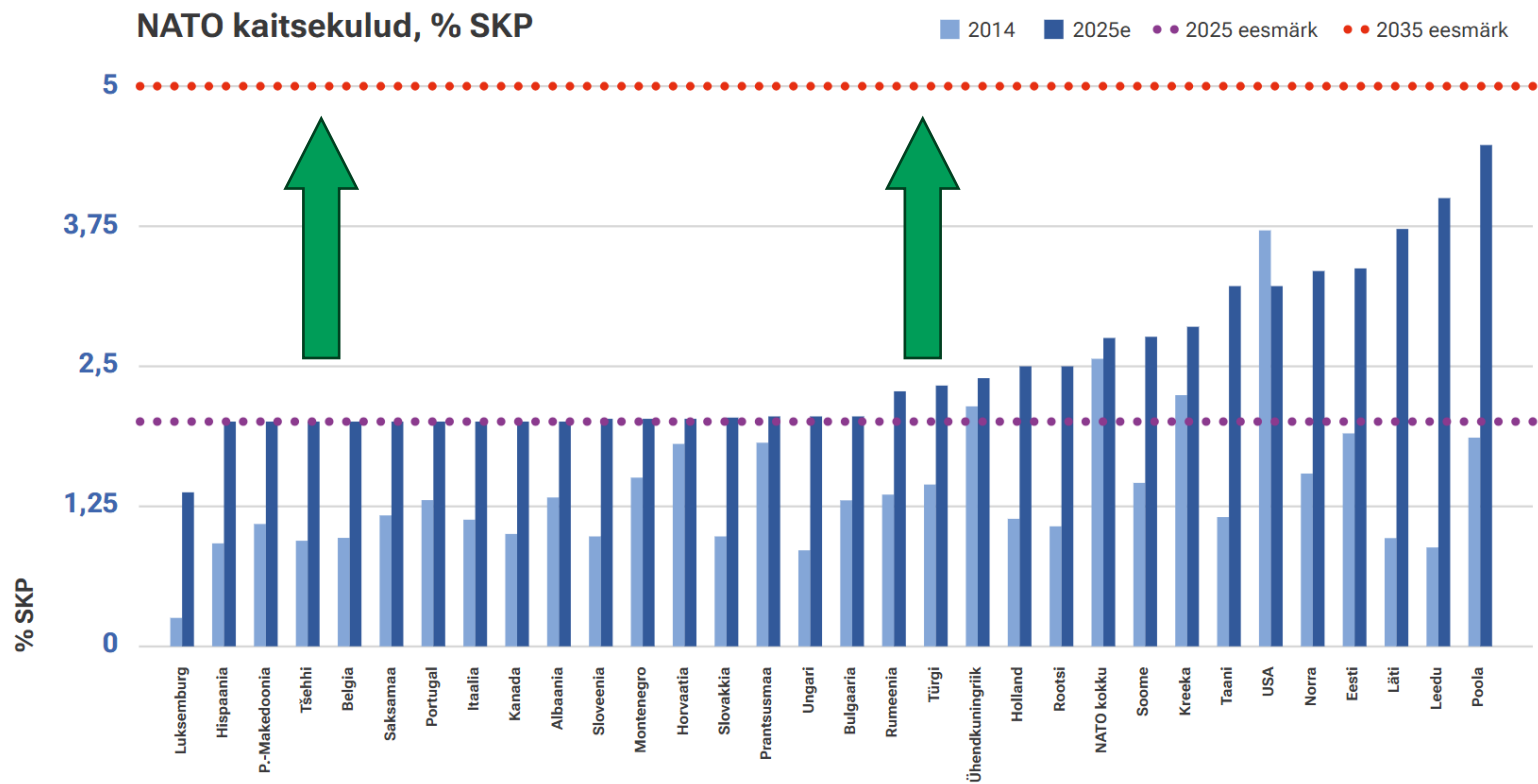
LÜHIRAPORT
märts 2026

Eesti kaitsetööstuse väljavaated Euroopa kaitsevajaduste kasvades

Olavi Miller

Euroopa julgeoleku uus ajastu

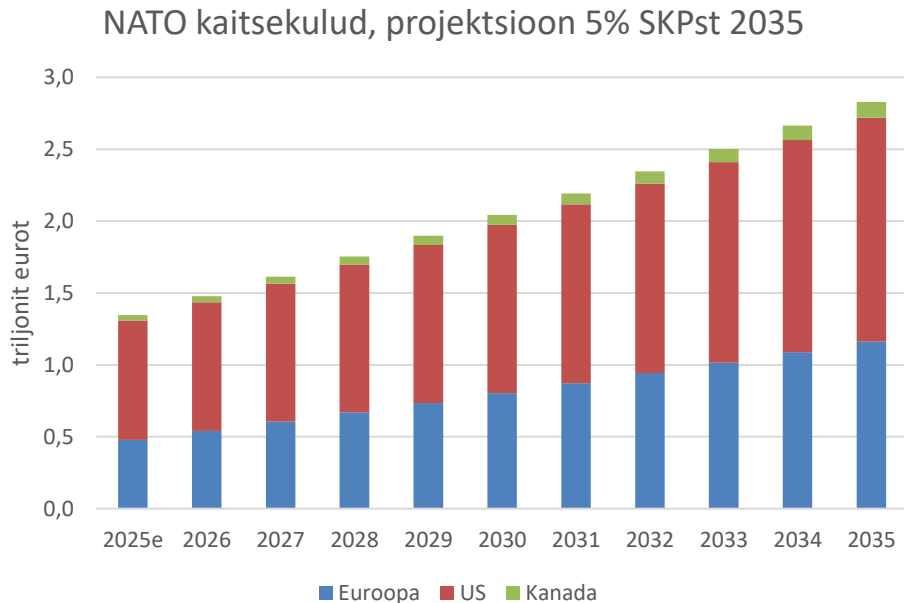

Allikas: autori joonis NATO andmetel

1.35 triljonilt aastas 2.83 triljonile aastas

- NATO eelarve kasv tuleb kahest komponendist:
 - 1) reaalne SKP kasv 1-2% aastas (IMF'i WEO '25 oktoobri hinnang)
 - 2) lineaarne lähenemine 5% SKPst eesmärgile
- Euroopas oleks vastav 10 a summeeritud lisandus 3,35 triljonit ja USAs 2,90 triljonit eurot.
- **Sellisel juhul on kümne aasta keskmine eelarve juurdekasv Euroopas 335 miljardit eurot aastas.**
- Kõik numbrid on 2025 aasta väärtuses ehk ilma inflatsiooni lisandusega.

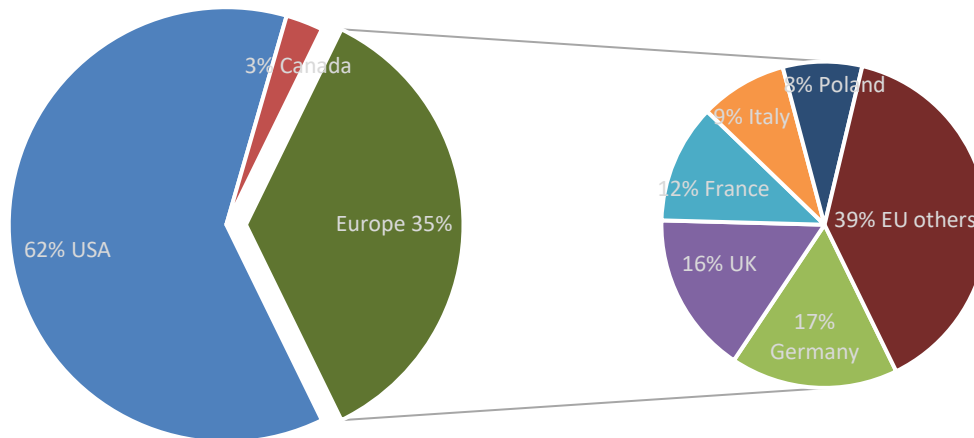
Allikas: autori arvutus

Kuidas kaitsekulud jaotuvad?

NATO kaitsekulude jaotus, 2025e.

- 2025 oli Euroopa osakaal Nato kaitsekuludest 35%.
- Sellest lõviosa tuli Saksamaalt, UK'ist ja Prantsustmaalt.
- 2035 aastaks suureneks Euroopa osakaal 41%,
- USA oma väheneks 55%,
- Kanada osakaal püsiks 4% juures.

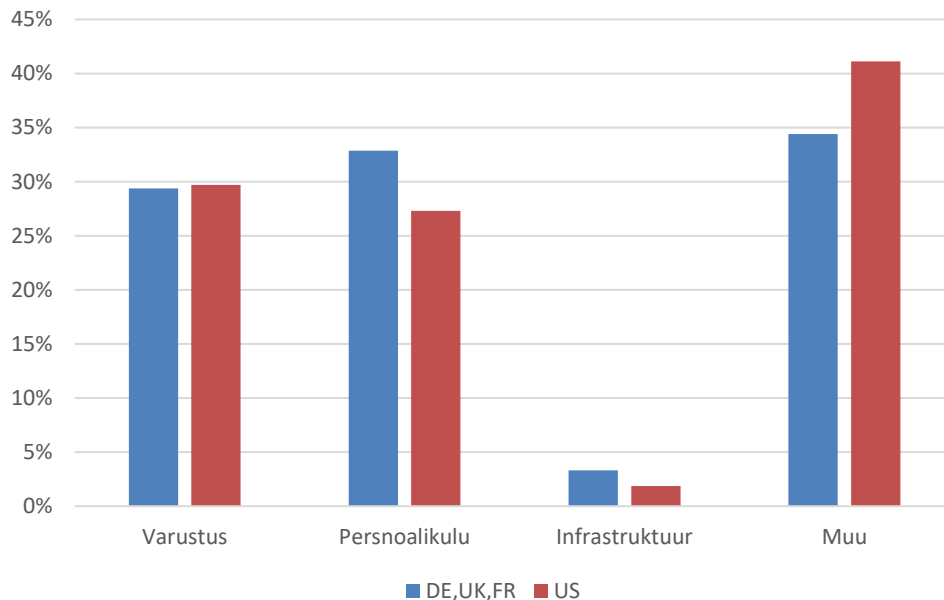
Allikas: autori joonis NATO andmetel

Kuidas kaitsekulud jaotuvad?

Lähtudes Euroopa kolme suurima riigi kaitsekulude senisest jaotusest lisanduks seega kümne aastaga

- personalile 1,1 triljonit eurot,
- **varustusele 0,98 triljonit eurot,**
- infrastruktuurile 0,11 triljonit eurot
- muudele kulutustele 1,15 triljonit eurot,
- kõik numbrid 2025 väärtuses.
- **Draghi raporti sõnul läheb USA kaitsekuludest 16% innovatsiooni ja arendusse, samal ajal kui Euroopas on see näitaja ainult 4,5%.**

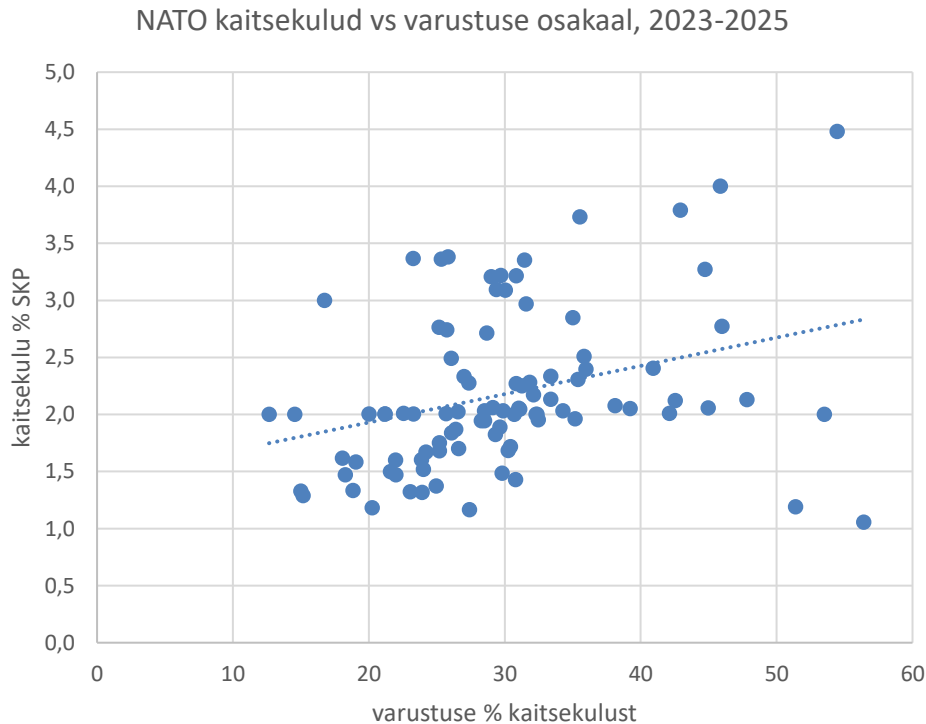
NATO kulude struktuur, 2025

Allikas: autori joonis NATO andmetel

Kaitsekulude kasvades varustuse osakaal suureneb.

- Riikides, mille kaitsekulutuste tase SKP'sse on üle 3,5%, on varustuse osakaal kogukuludest vahemikus 35%-55% ehk keskmiselt 40%.
- **Sellisel juhul saame varustusele 10a jooksul lisanduvaks nõudluse mahuks Euroopas kulustruktuuri püsimisel 0,98 ja varustuse osakaalu eeldatava kasvu korral 1,34 triljonit eurot, 2025 aasta väärtuses.**

Allikas: autori joonis NATO andmetel

Euroopa julgeolekukriis kasvatab kaitsekulusid

NATO kaitsekulude eesmärk **5% SKP-st aastaks 2035** → NATO aastaeelarve kahekordistub.

Järgmise 10 aasta jooksul investeerib Euroopa täiendavalt **~1-1,3 triljonit €** kaitsevarustusse.

Euroopa Liidu strateegiline eesmärk vähendada sõltuvust USA relvastusest vähemalt 50-40%le (2025a oli import USA'st 63%) →

EL-sisene varustuse turunõudlus kasvab 49–80 mld € aastas.

→ Tekib suur, kiiresti kasvav ja pikaajaline turg, kuhu ka Eesti ettevõtetel on reaalne sisenemisvõimalus

Euroopa kaitsesektori nõudluskohad

Eesti tugevused:

- Küberkaitse
- Autonoomsed maismaa- ja õhusüsteemid.
- Kahesuguse kasutusega tehnoloogiad.
- Arenduse kiirus, paindlikkus ja „Ukrainas testitud“.

- Kui Eesti suudab säilitada praeguse 0,44-protsendilise osakaalu Euroopa Liidu riikide varustuskuludes, lisanduks Eesti kaitsetööstusele igal aastal umbes 217 miljonit eurot käivet.

- **Ambitsioonikamal eeldusel, et Eesti turuosa kasvab 1%-ni, lisanduks igal aastal umbes 804 miljonit eurot käivet ja 269 miljonit eurot lisandväärtust.**

- **Selline käive eeldaks investeringumahtu 80 kuni 300 mln aastas.**

	stsenaarium	
	konservatiivne	ambitsioonikas
NATO eesmärk SKP'st	5%	5%
Varustuse osakaal kogu kaitsekuludes	29,40%	40%
Euroopa impordikalduvus	50%	40%
Eesti turuosa varustuse kuludest	0,44%	1,0%
Lisandväärtus/käive	33,50%	33,50%
Perioodi keskmine lisandväärtus töötaja kohta aastas, eurot	60604	60604
Perioodi keskmine lisanduvate töötajate arv aastas	1200	4500
Sektori käive 2030, mld eur	1,81	4,75
Sektori käive 2035, mld eur	2,90	8,77
Sektori osa SKP'st 2030	1,35%	3,53%
Sektori osa SKP'st 2030	1,98%	5,99%

Toetavad tegurid

Takistavad tegurid

Sisemised tegurid

Tugevused

Küberkaitse teadmiskeskus
Tallinnas.
Autonoomsed lennu ja
maismaa süsteemid.
Kiirus ja paindlikkus.
Toetav institutsionaalne ja
poliitiline raamistik.

Nõrkused

Piiratud tööjõu ressurss.
Sisemine nõudlus piiratud.
Eesti Riik pole esimene klient.
Varasema kogemuse
puudumine.
Keskkonnapiirangud ja
kogukonna vastuseis.

Välised tegurid

Võimalused

Suur kaitsetööstuse
nõudluse kasv Euroopas.
Rahastuse toetusmeetmed.
“Battle-tested” lahendused
koostöös Ukrainaga.

Ohud

Proteksionistlik lähenemine
ja piiratud ekspordivõimalus.
Pangadussektori tõrjuv
suhtumine rahastamisel.
Arendustegevust piirav EL'i
regulatsioon.

Kuidas võimendada kaitsekulutuste majandusefekti? (1/2)

- Majandustsükli faasi kaitsekulutuste tegemise hetkel üldjuhul valida ei saa, kuid juhul kui kulutuse tegemine satub majandussurutise faasi, siis võib see aidata majanduslangusest kiiremini välja tulla.
- Kui aga kulutuse hetk satub majandus-buumi faasi, võib tulemuseks olla kiire inflatsioon ilma lisa majanduskasvuta.
- Kirjanduses soovitatakse lühiajalised kaitsekulutused teha vajadusel võla vastu ja mitte makse tõsta, et positiivset efekti ära nullida ja et saaks kohustusi üle generatsioonide jagada. Püsiv kaitsekulude tõus aga võib tähendada maksutulude ümberjaotust/tõusu.
- EL-is kehtivat ühtne rahasüsteem võimendab positiivset efekti, kuna tekkinud inflatsiooni surve on rahasüsteemi sees väiksem kui eraldiseisval riigil. Seetõttu ei tõsteta inflatsiooni pidurdamiseks nii ruttu intressimäärasid, samuti ei reageeri nii tundlikult eksporti pidurdav valuutakurss.

Kuidas võimendada kaitsekulutuste majandusefekti? (2/2)

- Kahe tarnija reegel. See tähendab, et sama vajadust ostetakse vähemalt kahelt tarnijalt, soodustades nii konkurentsi teket ja madalamaid hindasid. Sellise lähenemise korral on tehnoloogiline areng kiirem nii kaitsetööstussektori sees kui ka sellest väljaspool.
- Nimetatud tehnoloogilise arengu kandumine tsiviilvaldkonda on üks olulisemaid tegureid, mis pikemas plaanis kaitsetööstuse kulud majanduskasvu suurendavaks investeeringuks pööravad.
- Kaitsekulude impordikalduvus määrab kaitsekulude kordaja positiivse efekti. IMF-i hinnangul on SKP kordajad selgelt madalamad nendel riikidel või ajavahemikel, mille korral kulutused on tehtud suure impordi osakaaluga.
- Täpsemalt öeldes oli valimisse kuulunud keskmisest madalama impordikalduvusega riikide majandusmõju iseloomustav kordaja ligikaudu 3, s.t iga kaitsekulutustesse panustatud euro tõi kaasa umbes 3 eurot SKP-sse.
- Samal ajal oli valimisse kuulunud keskmisest kõrgema impordikalduvusega riikide kordaja umbes 1 ehk võimendusefekti sisuliselt polnud.

Kaitsekulude majanduslik mõju: struktuur loeb.

Kaitsekulutustel on üldjuhul **positiivne mõju SKP-le**, kuid mõju suurus sõltub sellest, **kuidas ja kuhu raha kulutatakse** ning ka majandustsükli faasist.

Lihtne import ei tekita majanduskasvu – **sisemaised investeeringud ja innovatsioon tekitavad multiplikaatori.**

Kirjanduses kaitsekulud kordavad **0.9 kuni 3**. Tulemus oleneb impordikalduvusest. Personalikulude kasvul on kõige madalam mõju.

Euroopa multiplikaatorid on kõrgemad kui USAs.

Täna!

Küsimused ja kommentaarid oodatud!

ARENGUSEIRE
KESKUS